

Kunstigt åndedræt mod traktose

Hvor andre lufter jorden i et spadestiks dybde, går jordtryklufteren fra Gug Anlæg endnu dybere.

Af Kim Ebbesen

Ordet "traktose" giver associationer af noget ubehageligt, som man finder en løsning på hos tandlægen. Ubehageligt er traktose bestemt også, men en tandlæge kan ikke løse problemet.

Traktose er i dag et hyppigt forekommende problem ved anlæg af grønne områder, og beskæftiger man sig med nyanlæg, er man som eksempelvis anlægsgartner bekendt med problemet. Den opstår i jorden som følge af kørsel med store og tunge maskiner. Belastningen giver en sammenpakning af jorden, og er skadelig for bla. planter (rod) vækst.

Den hårde, pakkede jord forhindrer vand og planterødder i at trænge ned i jorden, og det vil få konsekvenser for planterne. De vokser fint i den øverste del af jorden, som typisk er løs i strukturen, enten fordi den er fræset igennem, eller den er udlagt efterfølgende, men på et tidspunkt når rødderne "muren" (lagdeling) i form af den komprimerede jord, og så er problemerne tydelige. Planter, buske og træer stopper med at vokse.

Herefter går de ud, enten fordi de tørrer ud, eller fordi de drukner.

Løsningen er ifølge flere fagfolk og opslagsværker at grubbe jorden og på den måde løse den. Men hos Gug Anlæg i Aalborg har de en anden løsning, som de har stor succes med.

Tid er penge

For anlægsgartnertekniker Dan Nygaard fra Gug Anlæg er traktoseproblemer en evig udfordring i sæsonen.

Problemerne opstår typisk i nybyggerkvarterer, hvor husejerne nogle få år efter indflytningen begynder at undre sig over, at væksten i deres hæk, træer og buske er stoppet.

- De øverste 5-10 centimeter er ikke problemet. Problemet er den pløjesål (lagdeling), som ligger hårdt pakket under muldlaget. Når vi kommer ud, får vi typisk at vide, at der allerede er blevet grubbet, men det løser ikke problemet, hvis det ikke er blevet udført helt korrekt, forklarer Dan Nygaard og uddyber:

- Nogle grubber råjorden og påfører muld efterfølgende. Andre grubber først til slut. Ingen af delene er nødvendigvis den rigtige løsning. Hvis man vælger at grubbe, skal de foregå på det helt rigtige tidspunkt. Jorden må eksempelvis ikke være våd, og det betyder, at der er mange dage om året, hvor der ikke kan grubbes, da resultatet ikke afhjælper traktosen.

Det reelle problem er ifølge Dan Nygaard, at mange arbejder efter en tidsplan, som ikke giver dem mulighed for at vente flere dage eller uger med at grubbe. Derfor grubber man på tidspunkter, som ikke fører noget godt med sig, og det sker med stort materiel, så man kan nå flest mulige kvadratmeter på den kortest mulige tid.

- Skal der grubbes dybt, er det desuden nødvendigt med en meget stor og kraftig traktor el. lign. maskine, og når den skal bakke og dreje, er den med til at komprimere jorden igen, bla. fordi den vrider rundt i den våde overflade påpeger Dan Nygaard.

Løft til underlaget

Men når store og kraftige maskiner ikke er løsningen, hvad gør man så?

Gug Anlæg praktiserer en anden teknik, som de har stor succes med på ottende år. Redskabet hedder en jordtryklufter, som basalt set helt enkelt består af en stor kompressor, der via en trykslange og et stålspyd pumper luft ned i underlaget og løser den. Kompressoren leverer et tryk på 11 bar, og den drives af en 9hk Honda-motor, der kan levere 1260 liter luft pr. minut. Spyddene bankes ned i den ønskede dybde mellem 30 og 80 centimeter, hvor luften skydes ud af spidsen. Udgangspunktet er ét spyd pr. kvadratmeter, men der justeres efter forholdene.

Tryklufte "sprænger" helt bogstaveligt jorden op, når den arbejder, og man kan helt konkret se jorden løfte sig 1-10 centimeter, når trykket aktiveres. Når trykket fjernes igen, sænker jorden sig atter, men ikke helt ned i samme niveau som før. Vand og rødder får nu plads til at bevæge sig og igen give planterne bedre vækstbetingelser.

- Eksempelvis træer skal forankres i jorden med deres rødder. Det kan de ikke, når de med stor krone har alle rødderne samlet i en urtepotte i form af komprimeret jord, der lukker af til alle sider. Det vi kæmper for, er at vækstmulden skal være af god kvalitet, men underlaget er mindst af ligeså afgørende betydning!!

Man lægger jo heller ikke bare en halv centimeter asfalt på en motorvej, i formodning om at det holder. Underlaget skal bygges ordentligt op, og det er det samme i et grønt anlæg.

Ejerne tror nogle gange, at de har købt en dårlig hækplante eller dårlige græs frø, men i virkeligheden er det underlaget (jorden), der er problemet, siger Dan Nygaard.

Mere skånsom

Til sammenligning med mange tonstunge traktorers påvirkning af underlaget, vejer jordtryklufferen minimalt. Kompressoren vejer 240 kilo og er 95 centimeter bred, så den kan komme ind mange steder, hvor en traktor vil virke som en tyr i en porcelænsbutik.

- Jordtryklufferen er meget mere skånsom, og den kan komme tættere på træer, kabler, og rør i jorden, end man kan med en grubber. Vi bruger den ofte, når skaden allerede er sket. Men når vi er færdige, er græsset der fortsat. Vælger man at grube for at løse et traktoseproblem, skal der anlægges en helt ny bane, plæne, have eller lign. efterfølgende, påpeger Dan Nygaard, der vurderer, at op mod 70 procent af firmaets arbejde med jordtryklufferen, er problemløsning af eksisterende anlæg.

Markedet forsvinder ikke

Han er selv ophavsmand til jordtryklufferens indtog i det nordjyske firma.

- Jeg er lidt nørdet omkring græs, og jeg havde læst mig frem til, at den var meget anvendt i udlandet. De har været brugt herhjemme i en primitiv model i 1960'erne og 70'erne, men de blev udkonkurreret af større og hurtigere maskiner, som dog ikke var den fagligt bedste løsning.

Arbejdet med jordtryklufferen sker dog ikke i sneglefart.

- Vi kan gennemarbejde en have på 700-800 kvadratmeter på omkring en time, vurderer Dan Nygaard, som dog gerne fortæller, at Gug Anlæg også grubber som ved nogle opgaver.

- Det gør vi gerne, hvis forholdene er til det. Som sagt, hvis jorden er våd, kan man lige så godt lade være.

Vi går efter at gøre arbejdet færdigt første gang, så derfor bruger vi jordtryklufferen meget oftere, end vi grubber.

De første par år lejede de en maskine lokalt, men for godt fire år siden købte de deres eget anlæg.

Efterspørgslen var absolut tilstede fra private, boligforeninger og kolleger i branchen.

- Vi dækker som firma fra Randers til Skagen. Vi er 25 anlægsgartnere i sæsonen, og jordtryklufferen kører typisk hver anden dag. Stort set alle kan køre med den. Det kræver ikke meget mere end at køre en plæneklipper.

Vi forventer at have den altid, for vi tror på, at markedet altid vil være der. Jeg ved ikke, hvor mange der er begyndt at arbejde med sådan en maskine herhjemme, jeg ved dog vi var første anlægsgartner i DK.

Men på et eller andet tidspunkt finder andre vel også ud af, at sådan en er meget nyttig, siger anlægsgartnertekniker hos Gug Anlæg, Dan Nygaard.